

Владимир О. Недосконалість валютного законодавства України – один із бар'єрів на шляху розвитку валютної діяльності банків [Електронний ресурс] / О. Владимир // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2012. — Вип. 2 (7). — С. 28-37. — Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12vomvdb.pdf>.

УДК 336.71

JEL Classification: E42, G21

Ольга Владимир

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна

e-mail: olhavlada@ukr.net

асистент, кафедра менеджменту підприємницької діяльності

НЕДОСКОНАЛІСТЬ ВАЛЮТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ – ОДИН ІЗ БАР'ЄРІВ НА ШЛЯХУ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Анотація. У статті розкрито основні проблеми та суперечності чинного валютного законодавства України, його неузгодженість як між собою, так і з міжнародним законодавством, що гальмує розвиток валютної діяльності банків України та розширення спектру пропонованих ними валютних операцій. Охарактеризовано особливості здійснення валютної політики, валютного регулювання і контролю, валютних операцій в Україні відповідно до чинного законодавства. Запропоновано рекомендації щодо оптимізації валютної політики здійснюваної Національним банком України, забезпечення ефективного валютного контролю, вдосконалення валютної діяльності комерційних банків. Показано залежність між розвитком сфери валютних відносин та економіки країни загалом.

Ключові слова: валютне законодавство, валютна політика, валютне регулювання та контроль, валютна діяльність, валютні операції, валютний ринок, валютний ризик, банк.

Ольга Владимир

НЕСОВЕРШЕНСТВО ВАЛЮТНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ – ОДИН ИЗ БАРЬЕРОВ НА ПУТИ РАЗВИТИЯ ВАЛЮТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БАНКОВ

Аннотация. В статье раскрыты главные проблемы и противоречия действующего валютного законодательства Украины, его несогласованность, как между собой, так и с международным законодательством, что тормозит развитие валютной деятельности банков Украины и расширение спектра предлагаемых ими валютных операций. Охарактеризованы особенности осуществления валютной политики, валютного регулирования и контроля, валютных операций в Украине в соответствии с действующим законодательством. Предложены рекомендации по оптимизации валютной политики осуществляемой Национальным банком Украины, обеспечения эффективного валютного контроля, совершенствования валютной деятельности коммерческих банков. Показана зависимость между развитием сферы валютных отношений и экономики страны в целом.

Vladymyr, O. (2012). Imperfection of Ukrainian currency legislation as a barrier on the way of the banks currency activity development [Nedoskonalist' valyutnoho zakonodavstva Ukrayiny – odyin iz bar"yeriv na shlyakhу rozvytku valyutnoyi diyal'nosti bankiv]. Sotsial'no-ekonomichni problemy i derzhava - Socio-Economic Problems and the State [online]. 7 (2), p.28-37. [Accessed November 2012]. Available from: < <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12vomvdb.pdf> >.

Ключевые слова: валютное законодательство, валютная политика, валютное регулирование и контроль, валютная деятельность, валютные операции, валютный рынок, валютный риск, банк.

Olha Vladymyr

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
Ruska str, 56, Ternopil, 46001, Ukraine,
e-mail: olhavlada@ukr.net
Assistant, Department of Management entrepreneurial activity

IMPERFECTION OF UKRAINIAN CURRENCY LEGISLATION AS A BARRIER ON THE WAY OF THE BANKS CURRENCY ACTIVITY DEVELOPMENT

Abstract. Basic problems and contradictions of the current Ukrainian currency legislation are shown in the article. Its inconsistency both the inner and with international legislation restrains the development of currency activity in Ukrainian banks and expansion of the spectrum of currency operations offered by them. Characterized specifics implementation of currency policy, currency regulation and control, foreign exchange transactions in Ukraine according with applicable law. Offered to recommendation for optimizing currency policy carried out by the National Bank of Ukraine, to ensure effective currency control, improved currency activities of commercial banks. Displaying relationship between development of sphere currency relations and national economy in general.

Keywords: currency legislation; currency policy; foreign exchange regulation and control; currency activity; foreign exchange; currency market; currency risk; bank.

Постановка проблеми. В сучасних умовах усесторонньої глобалізації та інтернаціоналізації суспільно-відтворювальних процесів неможливим стає розвиток підприємницької діяльності у межах замкнутого вітчизняного простору. Підприємці з метою розширення власної діяльності шукають нові ринки збуту, зацікавлені у налагодженні ділових взаємовідносин з іноземними партнерами. Усе це породжує необхідність вдосконалення валютного обслуговування банками своїх клієнтів – підприємців. В ході дослідження стану розвитку валютних операцій, які пропонуються комерційними банками на ринку України, встановлено що вони надають неповний асортимент операцій, пов'язаних із використанням валютних коштів. Чи не найважливішою причиною стримування розвитку різновидів валютних операцій у практиці вітчизняних банків є недосконалість, неузгодженість та суперечність банківського, валютного та іншого законодавства, що визначає умови та особливості виконання тих чи інших операцій з валютою.

Аналіз останніх публікацій. Про недосконалість валютного законодавства України стверджує чимало вітчизняних економістів. Зокрема, В. Гордон [8], В. Гоффе [9], Л. Долінський [13], Т. Кривошеєва [18], К. Левицька [19], С. Лямець [20], В. Михальський [21], С. Панцир [22], М. Райко [23], С. Рум'янцев [24] у своїх працях висвітлюють проблематику розвитку строкових валютних операцій, операцій з валютними деривативами, зумовлену відсутністю у чинному законодавстві єдиної загальноприйнятої термінології щодо строкової торгівлі та визначених принципів і процедур здійснення операцій із валютними деривативами.

Невирішена частина проблеми. При дослідженні чинного законодавства України, яке визначає умови та особливості розвитку певних валютних операцій у діяльності банків, спостерігається існуванні суперечностей у їх визначеннях, а подекуди їх сумнівності, що веде до обмеження асортиментного ряду пропонованих банками операцій з валютою та

поступлення власними позиціями на валютних ринках перед іноземними банками. Тому за умов розширення міжнародного співробітництва та взаємопроникнення у виробничі процеси суб'єктів господарювання різних країн, високо актуальним питанням залишається вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням комплексного та повномасштабного обслуговування вітчизняними банками своїх клієнтів, які передусім займаються зовнішньоекономічною діяльністю та мають потребу у своєчасних, якісних та нових для вітчизняного ринку валютних операціях.

Постановка завдання. Відтак, виходячи з існуючого стану розвитку валютної діяльності банків та необхідності її оптимізації, важливим завданням постає необхідність економічного обґрунтування та юридично-правового вдосконалення валютного законодавства України, яке визначає умови та особливості розвитку певних валютних операцій, а також особливості організації валютних відносин та проведенні валютної політики в країні. З цією метою статтю присвячуємо розкриттю основних неузгодженостей та розбіжностей у існуючому валютному, банківському та іншому законодавству, визначає особливості здійснення валютних операцій та валютних відносин в країні, а також пошуку економічно та юридично-обґрунтованих рішень щодо їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Чинна вітчизняна законодавча та нормативно-правова база характеризується як суттєвою неповнотою, так і невідповідності вимогам та стандартам загальноприйнятої міжнародної практики ведення валютної діяльності. Перш ніж розглядати недосконалість чинного валютного законодавства України, вважаємо за необхідне виокремити основні аспекти в організації валютних відносин, які піддаються законодавчій та нормативно-правовій регламентації. Відтак, опираючись на рівнево-ступеневу модель організації системи валютних відносин, можемо назвати таких три основних аспекти як:

- 1) реалізація ефективної валютної політики в країні (рівень Національного банку України, органів державної влади);
- 2) організація валютного регулювання і контролю (рівень Національного банку України, спеціалізованих служб, комерційних банків);
- 3) виконання валютних операцій (рівень комерційних банків). Дотримуючись вказаної логіки спробуємо у даній статті розкрити підняту нами проблематику.

В нормативних актах не наведене чітке тлумачення валютної політики, її складових і механізмів, з усіх існуючих форм валютної політики в законодавстві України описано лише дві: валютну дисконту політику та валютну девізну політику[15]. Відсутнє також визначення системи валютного курсу, немає чіткого визначення режиму валютного курсу та механізмів його встановлення, що значно ускладнює можливості прогнозування розвитку валютного ринку суб'єктами валютної та підприємницької діяльності.

Слід також зазначити, що відсутність чіткого тлумачення валютної політики у законодавчій базі, частково зумовлює й те, що дана політика в Україні не має чіткої моделі устрою з адекватним визначенням взаємопов'язаних стратегічних, проміжних і тактичних цілей, проблема полягає у відсутності чіткого визначення проміжних цілей валютного регулювання, узгоджених із цілями монетарної політики Національного банку України та напрямками структурної перебудови економіки. З 2000 року проміжна ціль фактично полягає у таргетуванні валютного курсу шляхом інтервенцій, та певних валютних обмежень з метою уникнення валютних спекуляцій. Проте В. Бутко наголошує, що з юридичної точки зору, проміжними орієнтирами у забезпеченні стабільності національної валюти є монетарна база і грошова маса, тобто таргетування грошових агрегатів [2].

В. Бутко також зазначає: «якщо підхід валютного таргетування забезпечує підтримку зовнішньої стабільності національної валюти (тобто її валютний курс), то політика інфляційного таргетування забезпечить внутрішню стабільність національної валюти» [2, с. 28]. На його думку, політика інфляційного таргетування буде більш зрозумілою для суспільства, аніж визначення режиму курсів, що вимагатиме від Національного банку України, більшої відповідальності за свої дії і дозволить виробити послідовну грошово-кредитну і валютну політику. Дана політика сприятиме зниженню рівня доларизації, адже

відпаде потреба переводити свої заощадження з менш стабільної національної валюти у іноземну, матиме позитивний вплив на структуру кредитно-депозитних операцій у іноземній валюті – відпаде потреба у валютному кредитуванні, адже виникатиме необхідність у додаткових валютно-обмінних операціях.

Вважаємо, що перехід до політики інфляційного таргетування в Україні є передчасним з трьох причин: по-перше, на даному етапі розвитку валютного ринку не можна відмовлятися від політики керованого плавання валютного курсу та політики валютних обмежень у сфері валютних відносин; по-друге, слід враховувати проблеми сучасного стану розвитку економіки. Специфіка вітчизняної економіки полягає у тому, що збільшення доходів населення веде до росту споживання товарів та послуг, а не до збільшення інвестицій у реальну економіку; зміцнення національної валюти стимулюватиме імпорт на шкоду вітчизняному виробництву; по-третє, у Національного банку при інфляційному таргетуванні недостатньо важелів впливу у формуванні індексу споживчих цін, оскільки весь його регулятивний вплив визначається монетарним інструментарієм. Як зазначає О. Дзюблюк, виключно монетарні засоби боротьби з інфляцією негативно позначаються і на економічному зростанні, тим більше, що основними чинниками інфляційних процесів в Україні є не монетарні чинники, а дії уряду [12, с. 14].

Повертаючись до проблематики валютного законодавства, слід сказати, що в Україні немає єдиного нормативного документу, який поєднував би в собі всі аспекти валютного регулювання і контролю. В існуючій нормативній базі не існує чіткого розподілу функцій валютного регулювання та контролю між державними органами, статті законів носять в основному декларативний характер і містять взаємні посилення. Немає чіткості і у визначенні валютного регулювання та валютних обмежень. А валютні обмеження, що застосовуються чи застосовувалися в Україні, зокрема, попередні імпорتنі депозити, регулювання термінів розрахунків між резидентами та нерезидентами за експортно-імпортними контрактами, обмеження вивозу іноземної і національної валюти за кордон, обов'язкового продажу експортної виручки у валюті, описані у різних нормативних актах, що є досить незручно для усіх учасників валютного ринку.

Як свідчить практика, вітчизняна система валютного контролю, заснована на попередньому контролі з боку комерційних банків за валютними операціями своїх клієнтів, є недостатньо ефективною. Банки під загрозою юридичної відповідальності змушені виконувати невласливі їм функції контролю. Існує ймовірність переслідування банків з боку клієнтів за невиконання чи несвоєчасне виконання ними їх законних доручень, зумовлене суворим дотриманням банківськими установами вимог органів валютного контролю та ймовірністю застосування до них фінансових (штрафних) санкцій з боку Національного банку України, при виявленні помилок, допущених у валютній діяльності. Водночас Національний банк України не володіє інформацією про всі валютні операції, вона стає доступною лише під час здійснення перевірок на місцях, зазвичай вибіркових, у зв'язку з обмеженістю їх тривалості.

Також з метою оптимізації валютного контролю залучаються спеціалізовані органи. Наприклад, податкові служби, завданням яких є здійснення фінансового контролю за валютними операціями резидентів та нерезидентів у межах країни; митні органи, які слідкують за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон держави; служби (міністерства) зв'язку, які здійснюють контроль за дотриманням правил поштових переказів і пересилання валютних цінностей через митний кордон країни; а також міжнародні міністерства та міністерства фінансів, валютні бюро та інші, залежно від країни, органи валютного контролю. Наприклад, в Італії валютний контроль здійснюється Італійським валютним бюро та Фінансовою гвардією, у Великобританії, окрім Банку Англії, органами митниці і акцизів, у Франції – державним контрольним органом при Міністерстві економіки, фінансів і бюджету – Групою розслідувань незаконних фінансових операцій, у Японії – Міністерством фінансів і Міністерством зовнішньої торгівлі й промисловості, у США – спеціальним органом FinCEN, який у режимі реального часу відстежує всі фінансові

транзакції, у ФРН – Німецьким федеральним банком (Deutsche Bundesbank) [11, с. 155; 3, с. 11-28; 25, с. 44; 1, с. 315].

Вважаємо, що, переймаючи світовий досвід, наприклад, Франції чи США, слід створити відповідну структурну одиницю, на яку було б покладено функції валютного контролю, а завдання комерційних банків полягало б лише у поданні інформації про виконання ними тих валютних операцій, що підлягають контролю [6].

Функції спеціального контрольного органу можна покласти на спеціально створену структурну одиницю, підпорядковану Національному банку України, яка володіла б високими технологіями, спеціально розробленим програмним забезпеченням та досвідом контролю за валютними операціями фінансових установ, взаємодіяла з комерційними банками, правоохоронними органами, Податковою службою, Державною митною службою та включала власні територіальні підрозділи. Створений орган в режимі реального часу збиратиме, накопичуватиме, аналізуватиме й передаватиме інформацію про міжнародні фінансові транзакції та валютні операції, що містять ознаки сумнівності щодо дотримання норм чинного законодавства у відповідні органи. А комерційні банки нести будуть відповідальність лише в разі: невиконання вимог щодо ідентифікації і перевірки клієнтів; неподання спеціальному контролюючому органу інформації про здійснення міжнародних валютних операцій чи операцій з готівкою понад встановлені обмеження; невиконання обов'язків щодо подання інформації про поступлення заявки на виконання сумнівних операцій, що потребують попереднього дозволу Національного банку України; невиконання вимог щодо зберігання документів, відносно яких встановлено строк зберігання; розголошення інформації щодо поступлення заявок на виконання сумнівних операцій.

Відтак можна буде розмежувати завдання валютного контролю. Наприклад, Національний банк України здійснюватиме контроль лише за комерційними банками, перевіряючи дотримання ними валютного законодавства, як такими суб'єктами валютних відносин, які надають валютні послуги, а створений орган контролюватиме законність дій тих суб'єктів, в яких, у результаті їх поточної діяльності, виникає потреба у валютному обслуговуванні.

Необхідність вдосконалення валютного контролю зумовлена ще й проблемами відпливу капіталів та повернення валютної виручки за зовнішньоекономічними договорами через незадовільні макроекономічні показники і недостатній розвиток ринкових інститутів, відсутність гарантій захищеності підприємницької діяльності в Україні, високий рівень інфляції, дефіцит бюджету, знецінення національної грошової одиниці, диспропорції фінансово-податкової політики, загальну політичну нестабільність та постійні зміни умов господарювання. Відплив капіталів порушує стабільність у розвитку валютного ринку країни, веде до дефіциту валютних ресурсів, знецінення національної валюти, зростання зовнішнього боргу.

Оскільки здійснення широкого спектру валютних операцій комерційними банками для своїх клієнтів, передусім орієнтованих на зовнішньоекономічну діяльність, є високо затребуваним за сучасним умов глобалізованого ринку, то особливу увагу слід зосередити і на законодавстві, що регламентують здійснення операцій з валютою.

Враховуючи необхідність хеджування ризиків зміни курсу іноземних валют, які виникають при виконанні резидентами зовнішньоекономічних договорів, необхідно вдосконалити законодавство та ряд нормативно-правових актів, що регулюють розвиток валютних операцій з деривативами. Встановлено, що вагомою проблемою залишається також недосконалість та неузгодженість законодавчої бази не лише із загальноприйнятими у міжнародній практиці поняттями та механізмами регулювання, але й між внутрідержавними положеннями та законами. На даний час строкові операції регламентується «Правилами випуску та обігу фондових деривативів» Державної Комісії Цінних Паперів та Фондового Ринку №13 від 24 червня 1997 року; Постановою Правління НБУ №216 від 07 липня 1997 року «Про Правила випуску та обігу валютних деривативів», у яких йдеться лише про валютні форвардні контракти, хоча вони не є деривативами, а про

ф'ючерсні контракти та опціони там не згадується; Постановою КМУ «Про затвердження Положення про вимоги до стандартної (типової) форми деривативів» №632 від 19 квітня 1999 року, визначення основних понять щодо строкового ринку наведено в Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств» №334 від 28 грудня 1994 року та іншими нормативними актами. На жаль, доводиться констатувати відсутність у чинному законодавстві єдиної загальноприйнятої термінології щодо строкової торгівлі та визначених принципів і процедур здійснення операцій із валютними деривативами, більшість дефініцій містять суперечливі, а подекуди сумнівні визначення. Відсутні також механізми регулювання багатьох ключових моментів функціонування строкового ринку, зокрема, чітко не прописані питання клірингу за строковими угодами, емісії контрактів, вимоги щодо біржової маржі і гарантування угод, недостатньо висвітлені питання бухгалтерського та податкового обліку строкових операцій та ряд інших питань.

Відсутність єдиної загальноприйнятої термінології щодо строкової торгівлі не лише гальмує розвиток строкового валютного ринку, але може спричинити його рух у невірному напрямку. За допомогою строкового ринку проблему стабілізації валютного ринку та економічного розвитку країни можна вирішити у двох аспектах:

1) механізми хеджування дозволяють уникати цінових ризиків. Ринок деривативів підвищує ліквідність спотового ринку, сприяє зменшенню амплітуди коливань цін на останньому, адже додаткова інформація щодо строкових цін дає змогу знизити рівень цінових ризиків;

2) строковий ринок виконує роль індикатора майбутньої кон'юнктури спотового ринку і дає змогу вже сьогодні з певною імовірністю отримати модель майбутнього розвитку валютного ринку та економіки в цілому. Операції на строковому ринку стимулюють економічну активність на спотовому ринку за умови вигідніших майбутніх цін, а отже, і додаткові надходження до бюджету.

Нині переважна більшість вітчизняних підприємств виявилася неспроможною ефективно управляти дебіторською заборгованістю, яка завдає економічної шкоди підприємству – кредитору, кошти втрачають свою купівельну спроможність внаслідок інфляції та нестабільності валютних курсів, а також зростають збитки від втрачених можливостей. Таким чином, в Україні існує великий потенціал та передумови для розвитку таких нових для вітчизняних банків валютних операцій як факторинг та форфейтинг, розвиток яких теж стримується через неврегульованість та невідповідний розвитком законодавчої бази; непослідовність державної політики щодо регулювання експортно-імпоротної діяльності; неефективність механізмів страхування валютних кредитів; недостатній рівень розвитку вторинного ринку; неналежний рівень кваліфікації персоналу тощо. Основними нормативно-правовими документами, що регламентують порядок здійснення операцій факторингу в Україні, є: Закон України «Про банки і банківську діяльність», Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», Цивільний кодекс України, Закон України «Про податок на додану вартість».

В Україні існують передумови для розвитку валютних операцій на основі лізингу – це, з одного боку, високий рівень доларизації економіки, а з іншого, – поганий стан парку обладнання, велика питома вага морально застарілого обладнання, незабезпеченість його запасними частинами та велика енергоємність. Оскільки розвиток лізингу у нашій країні стикається з проблемою пошуку значних та стабільних джерел коштів, а банки є тими суб'єктами, акумулюють тимчасово вільні кошти, то відповідно їх залучення до здійснення лізингових операцій пришвидшить ефективність розвитку як лізингу, вдосконаленні валютно-кредитної діяльності банків, так і розвиток економіки в цілому. Законодавчою базою проведення операцій з лізингу в Україні є «Про фінансовий лізинг», «Про оподаткування прибутку підприємств», «Про податок на додану вартість».

Діяльність банків у сфері міжнародних розрахунків регулюється як нормативними та законодавчими актами України, так і міжнародним законодавством, а також, визначається

практикою, що склалася і існує у вигляді встановлених міжнародних банківських правил та звичаїв. Низька частка застосування такої найбільш прибуткової та привабливої форми міжнародних розрахунків як акредитив в Україні зумовлена відмінностями міжнародного та вітчизняного законодавства. Наприклад, «Уніфікованими правилами» передбачено можливість використання перевідного (трансферабельного) акредитива, який є досить привабливим для підприємців, але згідно українського законодавства існують труднощі його застосування: якщо на користь українського експортера відкрито трансферабельний акредитив, то він може бути переказаний нерезиденту, але якщо іншим бенефіціаром виступає резидент – власник (виробник) товару, (а така ситуація має місце найчастіше), то згідно із Декретом Кабміну України «Про систему валютного регулювання та валютного контролю» єдиним платіжним засобом на території України є національна валюта, а відповідно «Уніфікованих правил» валюта акредитиву при переказі не може бути зміненою, то здійснення перевідного акредитива, відкритого в іноземній валюті експортером на користь іншого резидента України є фактично неможливим [10, 26].

Висновки та пропозиції. З метою розширення валютного ринку України, підвищення довіри та привабливості співпраці міжнародних партнерів з вітчизняними суб'єктами валютних відносин на рівні Національного банку України та інших органів державної влади слід ініціювати вирішення проблем щодо вдосконалення чинного та прийняття нового валютного законодавства.

Необхідно прийняти єдиний нормативно-правовий документ, що регулюватиме усі основні питання у сфері валютної політики та валютного регулювання, що дозволить: 1) визначити понятійний апарат, чітко описати механізм валютного регулювання і контролю; 2) розмежувати повноваження і обов'язки державних органів, що здійснюють валютне регулювання і контроль, описати функції кожного з цих органів, виключивши їхнє дублювання; 3) зробити валютний ринок більш упорядкованим і прогнозованим, підвищити ефективність діяльності банків, а також забезпечити дієвість державних установ, що здійснюватимуть валютний контроль.

З метою розширення валютних відносин та вдосконалення валютної діяльності шляхом впровадження ширшого асортименту валютних послуг необхідно вдосконалити законодавство, яке визначає основні аспекти здійснення різних видів валютних операцій, механізми використання застави та страхування валютних кредитів, побудови відносин лізингу тощо.

Для подальшого розвитку строкового сегменту валютного ринку слід забезпечити державну підтримку. За класичною економічною теорією, організація ефективного та високоліквідного ринку похідних інструментів, який користується підтримкою держави – один із чинників макроекономічної стабілізації. Цю закономірність дослідив Дж. М. Кейнс у «Трактаті про грошову реформу», наголосивши при цьому на необхідності організації строкового ринку у країнах із нестійкою валютою [17].

Розв'язання проблем валютного законодавства дозволить не лише розширити спектр виконуваних банками валютних операцій в процесі обслуговування своїм клієнтів, забезпечити стабільний розвиток валютного ринку України, але й мінімізувати процеси відпливу капіталів та пришвидшити їх повернення їх у країну, знизити рівень тінізації економіки, а відтак і забезпечити стабільне підґрунтя для ефективного розвитку підприємницької діяльності в країні.

Використана література:

1. Grill W. *Wirtschaftslehre und Kreditwesens* / W. Grill und H. Perczynsky. Verlag Dr. Max Gehlen. Bad Homburg, 1999. – P. 569.
2. Бутко В. НБУ нашел связь инфляции с засильем американской валюты / В. Бутко // *Фондовый рынок*. – 2007. – № 18. – С. 28-30.
3. *Валютный рынок и валютное регулирование: учебное пособие* / под ред. И. Н. Платоновой. – М.: Издательство БЕК, 1996. – 475 с.

4. Владимир О. Проблеми розвитку нових форм валютного кредитування підприємств України банківськими установами / О. Владимир // Матеріали п'ятнадцятої наукової конференції ТНТУ ім. І.Пулюя, 14-15 грудня 2011 року. – Тернопіль: ТНТУ, 2011. – С. 234.
5. Владимир О. Термінові валютні операції – перспективний напрямок страхування валютного ризику / О. Владимир // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – Вип. 10. – С.87-94.
6. Владимир О. М. Валютний контроль в Україні: суть та необхідність проведення / О. М. Владимир // Стан і проблеми трансформації фінансів та економіки регіонів у перехідний період: збірник наукових праць III Міжнародної науково-практичної конференції, 12 травня 2005 року у Хмельницькому економічному університеті. [У 2-х частинах]. Ч. 1. – Чернівці: Букрек, 2005. – С. 49-54.
7. Владимир О. М. Економічна суть та проблеми розвитку форвардних валютних операцій в Україні / О. М. Владимир // Фінансова система України. – Острого: Національний університет «Острозька академія», 2005. – Вип. 7. – Ч. 2. С. 133-140.
8. Гордон В. Становлення та розвиток ринку деривативів в Україні / В. Гордон // Ринок цінних паперів України. – 2002. – № 11-12. – С. 75-81.
9. Гоффе В. Проблеми законодавчого регулювання операцій комерційних банків з деривативами / В. Гоффе // Ринок цінних паперів України. – 2005. – № 3-4. – С. 27-31.
10. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993 р. № 15-93 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=15-93>.
11. Делас В. А. Місце комерційних банків у системі валютного контролю / В. А. Делас // Фінанси України. – 2004. – № 5. – С. 151-155.
12. Дзюблюк О. Стратегія монетарної політики Національного банку України та її вплив на економічний розвиток / О. Дзюблюк // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 1. – С. 8-15.
13. Долінський Л. Проблеми становлення строкової торгівлі в Україні / Л. Долінський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ufin.com.ua/fru/2004/008.doc>.
14. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.
15. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. № 679 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=679-14>.
16. Закон України «Про приєднання України до Конвенції УНІДРУА про міжнародний факторинг» від 11.01.2006 р. № 3302-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T063302.html.
17. Кейнс Дж. М. Трактат о денежной реформе / Дж. М. Кейнс, [пер. с англ. Избранные произведения]. – М.: Экономика, 1993. – 543 с.
18. Кривошеєва Т. О. Розвиток факторингових послуг: наявні можливості чи реальні втрати / Т. О. Кривошеєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vntu/2008_17_1/38.pdf
19. Левицька К. У кожного банкіра свій «дериватив» / К. Левицька // Закон і бізнес 41(821)1319.10.2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zib.com.ua/article/1173700299294/>
20. Лямец С. «Киевские Ведомости»: Сдержанное любопытство (Часть банков готова рискнуть торговать валютными фьючерсами) – 24.12.2003 / С. Лямец [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bin.com.ua/news/finance/finances/32328_kievskie_vedomosti_sderzhannoe_liubopytstvo_chast_bankov_gotova_risknut_torgovat_valiutnymi_fiuchersami_.html.
21. Михальський В. Причини та особливості застосування валютних опціонів у умовах обмеженості ресурсів / В. Михальський // Ринок цінних паперів України. – 2006. – № 9-10. – С. 13-16.
22. Панцир С. Ф'ючерси: законодавчі терни механізму досконалої конкуренції в Україні / С. Панцир [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://krytyka.kiev.ua/comments/Pancur.html>.
23. Райко М. С. Определение деривативов в законодательстве Украины / М. С. Райко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.icg-legal.com/cgi-bin/eng/r_publication.cgi?nid=4&page=1.
24. Рум'янцев С. Розвиток факторингу в Україні / С. Рум'янцев // Цінні папери України. – 2006. – № 8. – С. 28.
25. Санжаревський В. Валютний контроль, протидія «відмиванню» коштів та системні банківські ризики / В. Санжаревський // Вісник Національного банку України. – 2001. – № 7. – С. 42-45.
26. «Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів» Міжнародної Торговельної Палати від 01.01.1993 р. № 500 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=988_003.

REFERENCES

1. Grill W. Wirtschaftslehre und Kreditwesens / W. Grill und H. Perczynsky. Verlag Dr. Max Gehlen. Bad Homburg, 1999, p. 569.
2. Butko V. NBU found a link inflation with the dominance of the U.S. currency. Stock Market [NBU nashel svyaz' inflyatsii s zasil'em amerikanskoj valyuty. Fondovyy rynek]. 2007, No. 18, pp. 28-30.

3. Platonovoy I. N. Foreign exchange market and foreign exchange: a manual [*Valyutnyy rynek i valyutnoe regulirovanie: uchebnoe posobie*]. Moscow, Publishing BECK, 1996, p. 475.
4. Vladymyr O. Problems of development of new forms of currency lending banking institutions Ukraine. Proceedings of the fifteenth Conference TNTU them. I.Pulyuya, 14-15 December 2011 [*Problems of development of new forms of currency lending banking institutions Ukraine. Proceedings of the fifteenth Conference TNTU them. I.Pulyuya, 14-15 December 2011*]. Ternopil, TNTU, 2011, p. 234.
5. Vladymyr O. Urgent currency transactions - a promising direction insurance exchange risk. Ukrainian science: past, present, future [Terminovi valyutni operatsiyi – perspektyvnyy napryamok strakhuvannya valyutnoho ryzyku. Ukrayins'ka nauka: mynule, suchasne, maybutnye]. *Ekonomichna dumka - Economic thought*, 2005, Vol. 10, pp. 87-94.
6. Vladymyr O. M. Exchange control in Ukraine: the nature and necessity of. Status and Problems of Transformation Finance and Economy Regions in Transition: Collected Works III International Scientific Conference, May 12, 2005 in Brussels University of Economics [*Valyutnyy kontrol' v Ukrayini: sut' ta neobkhdnist' provedennya. Stan i problemy transformatsiyi finansiv ta ekonomiky rehioniv u perekhidnyy period: zbirnyk naukovykh prats' III Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, 12 travnya 2005 roku u Khmel'nyts'komu ekonomichnomu universyteti*]. Chernivtsi, Bukrek, 2005, pp. 49-54.
7. Vladymyr O. M. The economic essence and problems of forward exchange transactions in Ukraine [Ekonomichna sut' ta problemy rozvytku forvardnykh valyutnykh operatsiy v Ukrayini]. *Finansova sistema Ukrayiny. – Ostroh: Natsional'nyy universytet «Ostroz'ka akademiya» - The financial system of Ukraine. Ostrog National University "Ostrog Academy"*. 2005, Vol. 7(2), pp. 133-140.
8. Hordon V. Formation and development of the derivatives market in Ukraine. [*Stanovlennya ta rozvytok rynku deryvatyviv v Ukrayini*]. *Rynok tsinnykh paperiv Ukrayiny - Stock Market of Ukraine*. 2002, No. 11-12, pp. 75-81.
9. Hoffe V. The legislative regulation of the operations of commercial banks in derivatives [Problemy zakonodavchoho rehulyuvannya operatsiy komertsyinykh bankiv z deryvatyvamy]. *Rynok tsinnykh paperiv Ukrayiny - Stock Market of Ukraine*. 2005, No. 3-4, pp. 27-31.
10. Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Currency Regulation and Currency Control" dated 19.02.1993, the № 15-93 (as amended) [*Dekret Kabinetu Ministriv Ukrayiny «Pro systemu valyutnoho rehulyuvannya i valyutnoho kontrolyu» vid 19.02.1993 r. # 15-93 (iz zminamy ta dopovnennyamy)*], available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=15-93>.
11. Delas V. A. Mistse commercial banks in the foreign exchange control. [Mistse komertsyinykh bankiv u systemi valyutnoho kontrolyu]. *Finansy Ukrayiny - Finance of Ukraine*, 2004, No.5, pp. 151-155.
12. Dzyublyuk O. Strategy monetary policy of the National Bank of Ukraine and its impact on economic development. [Stratehiya monetarnoyi polityky Natsional'noho banku Ukrayiny ta yiyi vplyv na ekonomichnyy rozvytok]. *Visnyk Natsional'noho banku Ukrayiny - Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 2008, No. 1, pp. 8-15.
13. Dolins'kyy L. Problems of term trade in Ukraine [*Problemy stanovlennya strokovoyi torhivli v Ukrayini*], available at: <http://www.ufin.com.ua/fru/2004/008.doc>.
14. Law of Ukraine "On Banks and Banking" from 07.12.2000 № 2121-III (as amended) [*Zakon Ukrayiny «Pro banky i bankivs'ku diyal'nist'» vid 07.12.2000 r. # 2121-III (iz zminamy ta dopovnennyamy)*], available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.
15. Law of Ukraine "On the National Bank of Ukraine" dated 20.05.1999, № 679 (as amended) [*Zakon Ukrayiny «Pro Natsional'nyy bank Ukrayiny» vid 20.05.1999 r. # 679 (iz zminamy ta dopovnennyamy)*], available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=679-14>.
16. Law of Ukraine "On Ukraine's accession to UNIDROIT Convention on International Factoring" from 11.01.2006, № 3302-15 [*Zakon Ukrayiny «Pro pryednannya Ukrayiny do Konventsiyi UNIDROIT pro mizhnarodnyy faktorynh» vid 11.01.2006 r. # 3302-15*], available at: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T063302.html.
17. Keynes Dzh. M. Treatise on Monetary Reform [*Traktat o denezhnoy reforme*]. Moscow, Economics, 1993, p. 543.
18. Krivosheeva T. Development of factoring services available opportunities or actual loss [*Rozvytok faktorynhovykh posluh: nayavni mozhyvosti chy real'ni vtraty*], available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vntu/2008_17_1/38.pdf.
19. Levyts'ka K. Each banker his "derivative". Law and Business 41 (821) 1319.10.2007 [*U kozhnoho bankira sviy «deryvatyv»*]. *Zakon i biznes 41(821)1319.10.2007*], available at: <http://www.zib.com.ua/article/1173700299294>.
20. Lyamets S. "Kiev Sheet": cautious curiosity (Some banks are willing to take the risk to trade currency futures) - 24/12/2003 [*«Kievskie Vedomosti»: Sderzhannoe lyubopytstvo (Chast' bankov gotova risknut' togovat' valyutnymi fyuchersami) – 24.12.2003*], available at: http://bin.com.ua/news/finance/finances/32328_kievskie_vedomosti_sderzhannoe_lyubopytstvo_chast_bankov_gotova_risknut_togovat_valiutnymi_fiuchersami.html.
21. Mykhal's'kyy V. Causes and features of currency options in the context of limited resources. [Prychyny ta osoblyvosti zastosuvannya valyutnykh optsiyoniv u umovakh obmezhenosti resursiv]. *Rynok tsinnykh paperiv Ukrayiny - Stock Market of Ukraine*. 2006, No. 9-10, pp. 13-16.
22. Pantsyr S. Futures: legislative thorns mechanism of perfect competition in Ukraine [*F'yuchersy: zakonodavchi terny mekhanizmu doskonaloyi konkurentsiyi v Ukrayini*], available at: <http://krytyka.kiev.ua/comments/Pancur.html>.

23. Rayko M. S. Determination of derivatives legislation of Ukraine [*Opredelenie derivativov v zakonodatel'stve Ukrainy*], available at: http://www.icg-legal.com/cgi-bin/eng/r_publication.cgi?nid=4&page=1.
24. Rum"yantsev S. Development factoring in Ukraine. Securities Ukraine [Rozvytok faktorynhu v Ukrayini]. *Tsinni papery Ukrayiny - Securities Ukraine*, 2006, No. 8, pp. 28.
25. Sanzharevs'kyy V. Exchange controls, combating "laundering" money and banking system risks. Bulletin of the National Bank of Ukraine [*Valyutnyy kontrol', protydiya «vidmyvannyu» koshtiv ta systemni bankivs'ki ryzyky. Visnyk Natsional'noho banku Ukrayiny*]. 2001, No. 7, pp. 42-45.
26. "Uniform Customs and Practice for Documentary Credits" ICC on 01.01.1993 p. № 500 [*«Unifikovani pravyla ta zvychayi dlya dokumentarnykh akredytyviv» Mizhnarodnoyi Torhovel'noyi Palaty vid 01.01.1993 p. # 500*], available at: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=988_003.

Рецензія: д.е.н, проф. Андрушків Б. М.

Reviewed: Dr., Prof. Andrushkiv B. M.

Received: September, 2012

1st Revision: November, 2012

Accepted: November, 2012

